

Härjedalens kommun

Rektorn vid Härjedalens gymnasium

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Härjedalens gymnasium
i Härjedalens kommun

Tillsyn i Härjedalens gymnasium

Skolinspektionen genomför tillsyn i Härjedalens kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Härjedalens gymnasium besöktes av Skolinspektionen mellan den 30 september och den 2 oktober 2014.

Fakta om skolenheten

Härjedalens gymnasium ligger i centrala Sveg och erbjuder utbildning på sju nationella program; fordons- och transportprogrammet, handels- och administrationsprogrammet, industritekniska programmet, restaurang- och livsmedelsprogrammet, ekonomiprogrammet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet samt på introduktionsprogram i form av preparandutbildning, programinriktat individuellt val, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkintröduktion. Flest elever återfinns på samhällsvetenskapsprogrammet. På övriga program är elevantalet lågt. Sammanlagt finns 186 elever vid skolan. I lokalerna finns också en grundskola för elever i årskurserna 7–9 samt delar av kommunens vuxenutbildning.

En rektor är ansvarig för all verksamhet inom gymnasieskolan och har inte delegerat några ledningsuppgifter. Personalen är indelad i sex arbetslag knutna till programmen. Varje arbetslag leds av en samordnare som tillsammans med rektorn ingår i skolans ledningsgrupp.

Andelen elever som fullföljt sin utbildning inom fyra år har under de senaste fem åren varierat mellan 71 och 84 procent. Läsåret 2012/13 är den andelen 76,4 procent och av dessa har 83,3 procent av eleverna uppnått grundläggande behörighet till högskolestudier. Vidare kan konstateras att 81 procent av flickorna fullföljde sin utbildning inom fyra år medan endast 70 procent av pojkarna gjorde det. Läsåret 2012/13 är den genomsnittliga betygspoängen 14,4, vilket är den högsta noteringen under den senaste femårsperioden. Sammantaget för skolans alla program har år 2012/13 andelen elever som uppnått minst godkänt betyg i kärnämneskurserna varierat mellan 90 och 100 procent.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens bedömning är att Härjedalens gymnasium behöver vidta åtgärder för att verksamheten ska svara mot författningarnas krav. Tillsynen visar att skolan måste se till att det arbetsplatsförlagda lärandet på yrkesprogrammen är planerat så att det är tydligt för eleverna vilka kurser eller delar av kurser som ska ingå. Skolan måste också se till att det blir möjligt för elever på yrkesprogrammen att delta i kurser som ger grundläggande behörighet till

högskolestudier och försäkra sig om att eleverna får sin garanterade undervisningstid. Vidare måste kommunen och rektorn se till att det finns en plan för utbildningen på introduktionsprogrammen och att innehållet i språkin introduktion motsvarar de krav som författningarna ställer. Åtgärder måste vidtas så att skolan kan erbjuda modersmålsundervisning i enlighet med lagens krav samt även se till att de elever som behöver det får studiehandledning på modersmålet. Utöver detta måste rektorn se till att elevhälsans arbete också inriktas på förebyggande och hälsofrämjande insatser i syfte att stödja elevernas utveckling mot de nationella målen för utbildningen.

Sammantaget för skolans alla program visar den officiella statistiken för läsåret 2012/13 att en av fyra elever inte fullföljer sin utbildning inom fyra år. För att kunna sätta in åtgärder i syfte att höja den andelen och utveckla verksamheten, måste skolan i sitt kvalitetsarbete uppmärksamma utvecklingsbehov och sätta in åtgärder för att öka elevernas förutsättningar att nå längre i sin kunskapsutveckling. Skolan måste skapa rutiner för att sammanställa, utvärdera och analysera sina resultat och även se till att kvalitetsarbetet dokumenteras.

Skolan har under en rad av år bytt rektorer ofta, vilket har lett till bristande kontinuitet i verksamheten. Att verksamheten ändå har fungerat får tillskrivas skolans personal som har upprätthållit verksamheten utan tydligt ledarskap. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök är den nuvarande rektorn nyttillträdd och personalen uttrycker i intervjuer en förhoppning om att verksamheten nu ska få tydligare rutiner och större kontinuitet. Som exempel kan nämnas att rektorn tillsammans med skolans elevhälsoteam under början av innevarande termin har tagit fram tydliga riktlinjer för arbetet med särskilt stöd.

Den bild som förmedlas i intervjuer och enkäter är att Härjedalens gymnasium utgör en lugn och trygg arbetsplats för såväl elever som personal. Relationerna mellan elever och mellan elever och personal beskrivs som respektfulla. Stämningen beskrivs som god och kränkningar förefaller vara sällsynta. Skolans plan mot kränkande behandling måste dock utvecklas för att fullt ut svara mot författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Härjedalens kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 30 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen på adress Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå eller skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se

Redovisningen ska lämnas av tjänsteman på nämndens vägnar, nämndsordförande, utskott eller berörs nämnd. Lämnas redovisningen av någon som företräder huvudmannen ska det framgå att delegation finns. Vänligen ange ärendets diarienummer vid kontakt med Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Härjedalens kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att en kartläggning genomförs för skolenheten så att planen mot kränkande behandling kan utgå från denna.
- Se till att planen mot kränkande behandling innehåller konkreta mål och insatser som utgår från slutsatserna av kartläggningen och att planen skrivs på nytt varje år.
- Se till att planen innehåller en redogörelse över hur de planerade åtgärderna genomfördes under förra året.

Motivering

Enligt skollagen ska det finnas en plan mot kränkande behandling. Den ska utarbetas på nytt varje år och i det arbetet ska eleverna finnas med. Planen ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Åtgärderna ska utgå ifrån en tydlig kartläggning av situationen på skolan och konkret beskriva vilka åtgärder som ska vidtas under året för att stärka skolans värdegrundsarbete och vilka åtgärder som planeras i förebyggande syfte för att komma tillrätta med missförhållanden. En redogörelse för hur åtgärderna har genomförts ska också finnas med i efterkommande års plan.

Härjedalens gymnasium har en plan mot kränkande behandling som gäller fram till 2014 års utgång. Planen redogör kort för hur den ska göras känd för elever, personal och föräldrar. Den lyfter fram ett så kallat kompisprojekt som ett prioriterat utvecklingsområde och i planen redovisas slutligen vilken arbetsgång som ska gälla vid fall av kränkningar.

Skolinspektionen konstaterar att planen inte fullt ut motsvarar lagens krav då den inte konkret visar vilka insatser som ska vidtas under året utifrån en kartläggning av situationen på skolan eller vem som ska ansvara för att de genomförs. Den innehåller inte heller en redogörelse för vilka förebyggande insatser som har vidtagits under föregående år och en utvärdering av dessa.

Enligt såväl rektorn som personalen framgår att fall av kränkningar anmäls till rektorn och därefter också till huvudmannen. Rutinerna för detta framgår dock inte i den arbetsgång vid fall av kränkningar som redovisas i planen. I elevintervjuer framkommer delade meningar om huruvida eleverna har varit med i framtagandet av planen, men de intervjuade eleverna menar att de har gått igenom planen tillsammans med sina lärare i början av terminen. I samtliga intervjuer framhålls miljön i skolan som trygg och stämningen som god.

För att planen ska kunna vara ett effektivt hjälpmedel i skolans värdegrundsarbete är det Skolinspektionens bedömning att planen tydligare måste ange vilka specifika åtgärder som behövs i såväl främjande som förebyggande syfte. De åtgärder som planeras under året ska också utgå ifrån en kartläggning av situationen på skolan och planen ska ange vem som är ansvarig för att åtgärderna genomförs och hur de ska följas upp och utvärderas. För råd och stöd i arbetet se vidare Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10)

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Härjedalens kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att måluppfyllelsen i form av resultat av värdegrundsarbete och kunskapsresultat för varje program, kurs och ämne sammanställs.
- Se till att analysera resultaten och uppmärksamma utvecklingsbehov.
- Se till att analyserna leder till att åtgärder vidtas för att utveckla verksamheten.
- Se till att kvalitetsarbetet dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollag och andra föreskrifter uppfylls. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Såväl rektorn som lärarna menar i intervjuer att kvalitetsarbetet vid skolan är eftersatt. Många rektorsbyten har lett till bristande kontinuitet och det finns i dagsläget inga tydliga rutiner inom skolan för att kunna bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete. Den nytillträdde rektorn säger att han har för avsikt att under våren 2015 arbeta med Skolverkets material BRUK som verktyg i kvalitetsarbetet.

I elevintervjuer framkommer att det varierar i vilken utsträckning undervisningen utvärderas tillsammans med eleverna. Ibland utvärderas lärare den egna kursen vid kursslut eller läsårsslut, ibland utvärderas inte alls. Det förs inga övergripande diskussioner om hur det fungerar exempelvis avseende elevhälsans arbete eller hur väl det arbetsplatsförlagda lärandet fungerar. Vid något tillfälle har dock skolan undersökt hur eleverna från Härjedalens gymnasium har klarat av studier vid universitet och högskola.

Den dokumentation av kvalitetsarbetet som finns är benämnd "Redovisning av det systematiska kvalitetsarbetet för utbildningsverksamheten 2013". Där redovisas för gymnasieskolans del resultat i form av genomsnittlig betygspoäng, andel elever med slutbetyg inom fyra år och andel elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola under åren 2009–2013 såväl sammantaget för skolan som uppdelat på program. För samma period redovisas också den genomsnittliga betygspoängen uppdelat efter kön. I dokumentationen framgår inte resultaten i olika ämnen eller kurser, inte heller framgår resultatet av skolans värdegrundsarbete eller någon analys av varför det ser ut som det gör. Det framgår inte vilka åtgärder som behöver vidtas med anledning av analyserna.

Skolinspektionen konstaterar att det inte finns rutiner för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolan. Uppföljning och analys måste ta sin utgångspunkt i kunskapsresultat och måluppfyllelse för olika kurser, program och ämnen likväl som i resultatet av värdegrundsarbetet. En utvärdering av elevhälsans arbete bör också ingå som ett led i uppföljningen och analysen liksom även vilken effekt arbetet med särskilt stöd har haft. Då skolan också erbjuder yrkesprogram bör även en utvärdering av det arbetsplatsförlagda lärandet ingå som en naturlig del i det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste vidta åtgärder för att skapa rutiner för ett kvalitetsarbete som utgår från resultat och måluppfyllelse. Detta för att verksamheten ska kunna utvecklas och ge eleverna möjlighet att nå längre i sin kunskapsutveckling. Kvalitetsarbetet måste också dokumenteras; det vill säga att resultat måste sammanställas, analyser och insatser dokumenteras för att arbetet ska kunna vara systematiskt.

Författning

4 kap. 4–7 §§ skollagen

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Härjedalens kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Se till att modersmålsundervisning erbjuds elever i enlighet med författningarna.
- Se till att anordna studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.
- Se till att elevhälsan arbetar förebyggande.
- Se till att de förebyggande insatserna också omfattar psykologiska insatser.

Motivering

Modersmålsundervisning

Enligt skollagen ska en elev vars vårdnadshavare har ett annat modersmål än svenska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och eleven har goda kunskaper i språket. Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av och i intervjuer med rektor och personal framkommer att undervisning i modersmål inte erbjuds vid skolan. I intervju med förvaltningschefen framgår att samtliga rektorer i Härjedalens kommun avvaktar med att erbjuda modersmålsundervisning i avvaktan på en utredning om modersmålsundervisning och studiehundledning på modersmålet. Skolinspektionens bedömning är att skolan måste se till att modersmålsundervisning erbjuds i enlighet med det regelverk som gäller.

Studiehundledning på modersmålet

Av gymnasieförordningen framgår att en elev som behöver det ska få studiehundledning på sitt modersmål.

Vid Härjedalens gymnasium finns ett stort antal elever med annat modersmål än svenska och enligt intervjuad personal ser antalet nyanlända elever ut att öka i kommunen. Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av och i intervjuer med rektor och personal framgår att studiehundledning på modersmålet inte ges till elever som behöver det. Skolinspektionens bedöm-

ning är att skolan måste se till att elever som behöver det får studiehandledning på sitt modersmål.

Elevhälsan

Enligt skollagen ska elevhälsan omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot målen.

Enligt rektorn finns dessa kompetenser att tillgå för eleverna i Härjedalens gymnasium. De förebyggande och hälsofrämjande insatser som görs vid skolan är dock framförallt skolsköterskans hälsosamtal med elever i årskurs 1. I övrigt bedrivs inte något planerat förebyggande arbete förutom de samtal som förs med elever när de på eget initiativ söker upp någon ur elevhälsan. Skolpsykolog köps in om det finns behov, men finns inte med i något förebyggande arbete. Skolinspektionens bedömning är att kommunen och skolan måste se till att elevhälsan bedriver ett förebyggande och hälsofrämjande arbete som stödjer elevernas utveckling mot målen.

Författning

15 kap. 19 § skollagen

9 kap. 9 § gymnasieförordningen

4 kap. 15–20 §§ gymnasieförordningen

2 kap. 25 § skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Härjedalens kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning, innehåll och resurstillgång.

- Se till att rektorn inom det arbetsplatsförlagda lärandet tar beslut om förläggning av kurser och delar av kurser till arbetsplatser.
- Se till att elever på yrkesprogram ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå.
- Se till att elever på yrkesprogram får minst sin garanterade undervisningstid.
- Se till att utbildningens innehåll på språkintröduktion överensstämmer med författningarnas krav.
- Se till att det för varje introduktionsprogram finns en plan för utbildningen som visar utbildningens innehåll.

Motivering*Arbetsplatsförlagt lärande*

Enligt gymnasieförordningen ska arbetsplatsförlagt lärande förekomma på alla yrkesprogram i gymnasieskolan i minst 15 veckor. Rektorn ska besluta om hela eller delar av kurser ska förläggas till arbetsplatser och om hur fördelningen över läsåren ska göras.

På Härjedalens gymnasium får elever på yrkesprogrammen fem veckor per läsår förlagda till arbetsplatser. I intervjuer med personal framkommer att fördelningen mellan läsåren är likadan på alla program, vilket de inte alltid uppfattar som en bra lösning. Av schematekniska skäl är det dock, enligt lärarna, inte möjligt att till exempel låta eleverna i årskurs 1 ha en kortare period och elever i årskurs 3 en längre period av arbetsplatsförlagt lärande, då elever i olika årskurser och program samläser vissa kurser. I intervjuer med elever och lärare framkommer vidare att det varierar huruvida det är tydligt för eleverna vilka kurser eller delar av kurser som är arbetsplatsförlagda inom respektive yrkesprogram. På vissa program följer en så kallad praktikpärm med eleven under det arbetsplatsförlagda lärandet. Pärmen ska vara en hjälp för handledaren att pricka av moment som eleven har gjort under praktiktiden. På andra program finns ingen bearbetad sådan. Det är också otydligt för lärarna vem det är som har det övergripande ansvaret för elevernas arbetsplatsförlagda lärande avseende såväl värdegrundarbete som uppföljning och utvärdering.

Skolinspektionens bedömning är att rektorn måste ta ansvar för planeringen av elevernas utbildning även under det arbetsplatsförlagda lärandet och försäkra sig om att kursernas innehåll svarar mot de krav som ställs i författningarna. Det måste vara tydligt för eleven vilka kurser eller delar av kurser som ska ingå i det arbetsplatsförlagda lärandet, vilka mål som ska uppnås och på vilka grunder och av vem bedömning görs.

Grundläggande behörighet till högskoleutbildning och garanterad undervisningstid på yrkesprogrammen

Enligt skollagen ska alla elever på yrkesprogram inom ramen för sin gymnasieutbildning ges möjlighet att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå. Vidare har enligt skollagen elever på yrkesprogrammen rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter.

På Härjedalens gymnasiums yrkesprogram finns elever som vill studera de kurser som ska ge dem högskolebehörighet. Det har dock varit omöjligt för dem att delta i undervisning i dessa kurser.

Elevantalet vid skolan är lågt, vilket innebär att elever från olika program och årskurser samläser vissa kurser. Detta gör det svårt att hitta positioner i schemat som passar alla inblandade. Om eleverna väljer att delta i de schema-

positioner där de behörighetsgivande kurserna erbjuds leder det till att de inte kan delta i andra kurser som ingår i programmet.

Elever som har påbörjat kurserna har senare avbrutit just för att de inte hinner med. För de elever som ändå väljer att delta innebär det att de inte får sin garanterade undervisningstid eftersom de då går miste om undervisning i andra kurser. För elever med annat modersmål än svenska finns heller ingen möjlighet att välja att läsa Svenska som andraspråk 2, som är en av de kurser som de behöver för att få grundläggande behörighet till högskolestudier.

I intervju med lärare framgår att ingen av avgångseleverna på yrkesprogrammen läsåret 2013/14 har uppnått grundläggande behörighet för vidare studier på högskola.

Skolinspektionens bedömning är att rektorn måste se till att det blir möjligt för elever på yrkesprogram att uppnå grundläggande behörighet till högskolestudier samt att se till att eleverna får sin garanterade undervisningstid.

Introduktionsprogram

Enligt skollagen ska utbildning på introduktionsprogram följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. På Härjedalens gymnasium finns ingen sådan plan framtagen, vilket måste åtgärdas.

I enlighet med skollagen ska språkinträdning vara ett av fem introduktionsprogram i gymnasieskolan. Syftet med programmet är att ge ungdomar som nyligen anlänt till Sverige en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket och möjliggöra för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning. Enligt gymnasieförordningen ska språkinträdning innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andraspråk och i övrigt de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning. Utbildningen får innehålla grundskoleämnena som eleven inte har godkända betyg i och kurser i gymnasieämnena.

På Härjedalens gymnasium får eleverna på språkinträdning sin svenskundervisning i form av utbildning i svenska för invandrare (sfi). Sfi syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i det svenska språket och även att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. För ungdomar på introduktionsprogram är målet att bli behörig att söka sig till ett nationellt program på gymnasieskolan. För att bli behörig att söka till ett nationellt program måste eleven ha ett godkänt betyg i svenska eller svenska som andraspråk. Skolinspektionens bedömning är att skolan måste se till att innehållet i språkinträdning överensstämmer med författningarnas krav.

Författning

16 kap 3, 11, 18 och 25 §§ samt 17 kap. 3–5 och 7 §§ skollagen

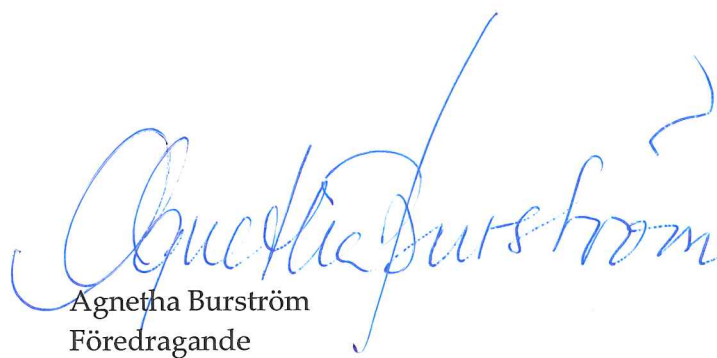
1 kap. 7 §, 4 kap. 7, 12, 22 och 23 §§ samt 6 kap. 7–8 §§ gymnasieförordningen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Eva Ahlman och undervisningsråd Jonas Hedström.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Agnetha Burström
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.